

1043 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 3 december 2021 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Filip Brusselmans en Kris Van Dijck

over de eindrapporten van Sport Vlaanderen
en van het Departement Cultuur, Jeugd en Media
in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sootmans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneeckhout;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maike De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Björn Rzoska, Tine Van den Brande;

Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

I.	Departement Cultuur, Jeugd en Media	4
1.	Toelichting	4
2.	Bespreking.....	7
2.1.	Katia Segers.....	7
2.2.	Filip Brusselmans	8
2.3.	Stephanie D'Hose.....	8
2.4.	Elisabeth Meuleman	9
2.5.	Orry Van de Wauwer	9
2.6.	Antwoordenronde.....	10
II.	Sport.....	14
1.	Toelichting	14
2.	Bespreking.....	18
2.1.	Philippe Muyters	18
2.2.	Elisabeth Meuleman	19
2.3.	Antwoordenronde.....	19
	Gebruikte afkortingen	21
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

Op woensdag 10 november hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een gedachtewisseling over de eindrapporten van Sport Vlaanderen en van het Departement Cultuur, Jeugd en Media in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging.

De presentaties bij de toelichting zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit commissieverslag op www.vlaamsparlement.be.

(Deze commissievergadering werd als hybride vergadering georganiseerd).

I. Departement Cultuur, Jeugd en Media

1. Toelichting

Leen Driesen, beleidsmedewerker Departement CJM, heeft van het voorjaar tot de zomer van 2021 voor het beleidsdomein CJSM de Vlaamse Brede Heroverweging gecoördineerd. Het project is aangestuurd door het Departement Financiën en Begroting voor de tien beleidsdomeinen. Elk domein kreeg de vraag naar een brede doorlichting van zijn begroting, en om aan de hand van een zestal onderzoeksvragen aanbevelingen te formuleren in het kader van evidence based policy. Een tweede vraag was om – eventueel voor de begroting 2022 bruikbare – scenario's aan te reiken voor besparingen.

Zoals omschreven in de opdracht, heeft het Departement CJM dit als een interne oefening van de administratie opgevat. Het departement heeft er enthousiast aan meegewerkt, maar is onderweg op een aantal drempels gebotst. Zo heeft het door de korte doorlooptijd van het traject de scope moeten verkleinen en belangrijke kwaliteitspremissen moeten opgeven. Het aspect van de territoriale bevoegdheid is daardoor niet aan bod kunnen komen in het onderzoek naar de structurele beoelaging, al was dit een belangrijke onderzoeksvraag. Daarnaast zijn sommige datasets binnen het departement van mindere kwaliteit gebleken, waardoor het departement niet alle opgevraagde informatie tijdig in het juiste format heeft kunnen aanleveren. Toch beoordeelt Leen Driesen de oefening als nuttig en pleit ze voor een duurzaam vervolg.

De spreker gaat in op de aanpak. Eerst heeft het departement in de breedte gewerkt door de hele begroting en alle beleidsdoelstellingen in kaart te brengen. Daarna heeft het voor acht thema's meer in de diepte gewerkt op basis van interne expertise, reeds geleverd onderzoek en nieuw extern onderzoek binnen het raamcontract van het Departement Financiën en Begroting met Deloitte en Idea Consult. Leen Driesen toont de acht thema's op haar presentatie (bijlage 1) en zal er vervolgens op ingaan. De fiche 'verbinding' betreft mogelijke samenwerking tussen beleidsdomeinen. Ze is nog niet uitgewerkt in het VBH-kader maar het departement wil er werk van maken op middellange termijn voor twee aspecten: de fusie van onroerend met roerend en immaterieel erfgoedbeleid; en de bundeling van het instrumentarium voor het stimuleren van ondernemerschap en innovatie in de Vlaamse culturele en creatieve sectoren.

Op haar volgende slide toont de spreker de budgetscope van het hele beleidsdomein inclusief Sport, met de percentages per beleidsveld. De laatste kolom bevat de maatregelen ter herooverweging, waarbij het departement aanvankelijk op 80 procent heeft gemikt. Na het traject te hebben doorlopen, kwam het op ongeveer de helft daarvan uit, wegens de geschetste drempels.

Zoals gezegd werd het project aangestuurd door Financiën en Begroting. CJSM heeft tussentijds aan een stuurgroep gerapporteerd, die daarop dan feedback gaf. Per beleidsdomein werd een projectgroep samengesteld. De samenstelling is te

vinden in de bijgevoegde presentatie. Het Departement CJM en Sport Vlaanderen hebben nog drie externe experts toegevoegd: Pascal Gielen, Stijn Oosterlynck en Paul De Knop. De twee eerstgenoemden zaten ook in de stuurgroep van twee andere onderzoeken binnen het traject, en bij het onderzoek betreffende de bovenbouw.

Vervolgens toont Leen Driesen de lijst van alle onderzoekers die betrokken waren bij de externe onderzoeken, veelal mensen van Idea Consult en Deloitte. Intern waren in totaal zestien leidinggevende medewerkers heel nauw bij het traject betrokken als projectleiders en sponsors. Ze hebben Leen Driesen als coördinator aangesteld, en per thema een inhoudelijke trekker.

Chronologisch onderscheidt de spreker drie – enigszins dooreenlopende – fases. De eerste fase bestond uit hybride informatieverzameling over beleidsdoelstellingen en -instrumenten, met inbegrip van alle relevante studies, maar ook al de start van de focusbepaling. Vervolgens heeft het departement per ISE de beleidsdoelstellingen, het aantal daarbij betrokken vte's en de link met de begrotingsartikelen in een overzicht gegoten. In een ander overzicht werd het beleidsinstrumentarium verbonden met fase 2, de thematische oefening, door aan te geven in welke focus elke allocatie vervat zit. Zo wordt in het rapport voor elke allocatie zichtbaar of ze al dan niet in de scope van de VBH zat.

In de conclusies werd teruggekoppeld naar de minimale vragenset van de stuurgroep. Daarbij is men voornamelijk ingegaan op beheersmatige aspecten, benchmarking en administratieve vereenvoudiging.

Vervolgens toont de spreker een visueel voorbeeld van de eerste brede informatieverzameling.

Fase 2 behelsde de themabepaling. De departementsvergadering heeft die beslissing op drie parameters gestoeld:

- het aandeel in de begroting;
- het beschikbare materiaal, of de mogelijkheid om op korte termijn nog nieuw materiaal te verzamelen;
- de mate waarin een thema kan bijdragen tot een antwoord op de minimale vragenset.

Het eerste thema was het internationale cultuurbeleid, toont Leen Driesen op de presentatie. De belangrijkste conclusie uit de studie van Universiteit Antwerpen onder leiding van Annick Schramme is dat de middelen voor dat thema versnipperd zijn, zowel binnen het departement als over verschillende beleidsdomeinen. Vervolgens was er een comparatieve studie met de buurlanden Nederland, Duitsland en Frankrijk en de regio's Quebec, Noordrijn-Westfalen en Catalonië. Die heeft uitgewezen dat efficiëntiewinst mogelijk is door de middeleninzet voor internationaal cultuurbeleid van de hele Vlaamse overheid beter onderling af te stemmen, met inbegrip van de middelen van onder meer Buitenlands Beleid, FIT en Toerisme Vlaanderen. In de bestudeerde regio's blijkt de cultuuradministratie de sturende rol te spelen in het internationale cultuurbeleid.

Het tweede thema is infrastructuur. Dit is een belangrijk aspect van het regerings- en relancebeleid. Uit de vele reeds bestaande onderzoeken is de belangrijkste conclusie dat het budget ondanks de boost tijdens deze regeerperiode nog steeds te klein is om vol in te zetten op duurzaamheid. De studie heeft dit duidelijk becijferd. Een benchmark met zes regio's en/of landen was inspirerend, maar de haalbaarheid ervan voor Vlaanderen moet nog onderzocht worden. Andere landen werken bijvoorbeeld met huursubsidies en het opkrikken van huurinkomsten uit commerciële events.

Het derde thema, de structureel gesubsidieerde organisaties, vormt een belangrijk onderdeel van het budget. Het onderzoek is uiteindelijk beperkt tot de subsidies op basis van het Kunstendecreet, Cultureelerfgoeddecreet en het decreet Sociaal-Cultureel Werk. De data over de jeugddecreeën bleken van te lage kwaliteit om vlot beschikbaar te zijn. Het onderzoek naar de inkomstendifferentie, met inbegrip van een benchmark met Nederland, loopt nog. Op 22 november zal de laatste vergadering van de stuurgroep plaatsvinden. Het uitgangspunt van het onderzoek is hoe de inkomsten van die organisaties kunnen worden gedifferentieerd en of de administratie daarvoor een instrumentarium kan ontwerpen. Nederland heeft al een dergelijk instrumentarium voor inkomstendifferentie.

Het vierde thema is het beheer van de dynamische ruimte, de projectsubsidies voor Cultuur, Media en Jeugd en het Participatiedecreet. Door tijdsgebrek kwam de focus te liggen op de drie kaderdecreeën en op de fondsen VAF en Literatuur Vlaanderen. Er is een landschapstekening gemaakt met betrekking tot zowel Nederland als Vlaanderen, gevolgd door een mapping van het instrumentarium aan de hand van drie casestudies. Ook die studie zal nog opgeleverd worden, op zeer korte termijn. Ze bevat scenario's over de wenselijkheid van insourcing en outsourcing, en eventuele efficiëntiewinsten bij een status quo.

Thema 5 betreft de subsidies met een zwakke reglementaire basis. Het gaat om alle initiatieven die niet ingebed zijn in een inhoudelijk decreet, maar waar behalve het uitgavendecreet nog een andere juridische basis voor aanwezig is, bijvoorbeeld een internationaal verdrag. Het gaat onder andere om alle subsidies op naam, de vroegere facultatieve subsidies, en bepaalde toelagen en interne stromen, verduidelijkt Leen Driesen. In een zoektocht naar administratieve vereenvoudiging en besparingsmogelijkheden heeft het departement alle subsidielijnen intern gescreend, en daarbij voor alle initiatieven in kaart gebracht:

- of ze eenmalig dan wel recurrent zijn;
- of er nog een andere juridische basis voor is dan het uitgavendecreet;
- welke historische bestaansredenen ze hebben;
- of de integratie ervan in een inhoudelijk decreet mogelijk is.

Uit de screening van thema 5 zijn drie groepen gedistilleerd:

- subsidielijnen die mogelijk in een sectoraal decreet geïntegreerd kunnen worden;
- subsidielijnen met een verplichtend karakter waarvoor het eerste niet mogelijk is, bijvoorbeeld de Taalunie;
- subsidielijnen die voor heroverweging of besparingen in aanmerking komen.

Voor de laatstgenoemde categorie heeft het departement geen concrete subsidielijnen voorgesteld, gezien de politieke afwegingen die daarin een rol spelen. Er is ook juridisch onderzocht of er plaats is voor een regelluwe ruimte voor een ad-hocbeleid, wat sneller inspelen op bepaalde noden mogelijk zou maken. De conclusie was dat tijdelijke reglementen in bepaalde gevallen een oplossing kunnen bieden.

Ten zesde was er een studie over de bovenbouw, uitgevoerd door Idea Consult. Filip De Rynck heeft een discussienota opgesteld vanuit bestuurskundig oogpunt. Een dergelijke wetenschappelijke systeembenadering is nieuw in de studies die al over het onderwerp zijn verschenen. Tot nu toe zijn de interferentie van bovenbouworganisaties en de coherentie van het instrumentarium onderbelicht gebleven in het beleid. In een tweede fase moet de nota de basis leggen voor een betere afbakening van functies en taken, een duidelijkere taak- en middelenallocatie tussen overheid en bovenbouw, en een meer gerichte inzet en eventuele vereenvoudiging van sturingsinstrumenten zoals beheersovereenkomsten.

Een volgende fiche betreft de digitale transformatie. Ook hier zijn middelen en instrumenten bijzonder versnipperd. Het beleid ter zake heeft in het kader van de relance, maar ook eerder al, een financiële boost gekregen. Nauwe samenwerking met Informatie Vlaanderen heeft al geleid tot een preanalyse. Momenteel wordt een aantal businesscases uitgewerkt. De onderzoeksvraag is hoe men de digitale transformatie een aangepaste governancestructuur kan geven. Idea Consult legt de laatste hand aan een voorstel voor een multigovernanceaansturing. Er komt nog een vervolgonderzoek naar de doelmatigheid en de verduurzaming van de nieuwe aanpak tijdens de relance.

De laatste fiche die Leen Driesen aanhaalt, vormt zoals gezegd een aanzet voor verbindingen, meer bepaald de samenwerking op lange termijn tussen beleidsdomeinen. Die fiche moet nog volledig uitgewerkt worden. De spreker vermeldt als onderwerpen de fusie van roerend, onroerend en immaterieel erfgoed, en de bundeling van het instrumentarium voor Vlaamse culturele en creatieve sectoren.

2. Bespreking

2.1. Katia Segers

Katia Segers dankt Leen Driesen voor de toelichting en het erg interessante rapport. Het commissielid vindt het contradictorisch dat de Vlaamse Regering deze heroverwegingsoefening heeft laten doorvoeren in coronatijden, waarin het departement hard heeft moeten schakelen voor de steunmaatregelen zoals het noodfonds. Bovendien moest de oefening op bijzonder korte tijd gebeuren, wat bevestigd wordt door de disclaimer betreffende haar kwaliteit en diepgang. De regering heeft volgens Katia Segers op die manier de kans gemist om de operatie rustig en grondig aan te pakken. Ze vraagt secretaris-generaal Luc Delrue wel uitdrukkelijk om dit niet op te vatten als kritiek op het departement.

Het commissielid vraagt voorbeelden van drempels waarop het onderzoek gebotst is. Zou men met meer tijd tot andere conclusies zijn gekomen? Hoe heeft het departement zich georganiseerd in het licht van de bijkomende werkdruk? Vanwaar de keuze om zich vooral op het beleidsveld Cultuur te focussen? Hoe werden de partners voor het externe onderzoek gekozen en waarom precies die uitbesteding? Wat was de kostprijs?

Voorts polst Katia Segers wie het versnipperde internationale cultuurbeleid moet aansturen: de cultuuradministratie of culturele diplomatie bij Buitenlandse Zaken? Zijn er al denksporen voor de volledige herdenking en betere afstemming van de middeleninzet van de Vlaamse overheid op dit vlak, met inbegrip van Toerisme Vlaanderen en FIT?

Een belangrijke conclusie is verder dat het budget voor jeugd- en cultuurinfrastructuur tekortschiet voor duurzaamheidsdoelen, ondanks de inhaalbeweging in het regeerakkoord en de relanceplannen. Voor bovenlokale jeugdinfrastructuur liggen de investeringsnoden nu al ver boven de middelen, waardoor een besparing niet wenselijk is. Hoe groot zouden die middelen moeten zijn?

Zijn er voor de structureel betoelaagde organisaties nog grote verschillen te verwachten tussen wat nu voorligt, en het finale onderzoeksrapport? Interessant vindt Katia Segers dat de Vlaamse organisaties significant meer eigen inkomsten genereren dan de Nederlandse, waaruit men kan afleiden dat nog weinig extra te verwachten valt van alternatieve inkomstenwerving. Zelf is ze twintig jaar geleden al tot die conclusie gekomen in haar doctoraatsthesis en studie over sponsoring. Het idee van 'subsidieslurpers' is dan ook onterecht, besluit de spreker.

Ook voor de dynamische ruimte polst het lid naar verschillen tussen de al gepubliceerde en de finale bevindingen. Ze vraagt verheldering bij de groeibesparingsscenario's.

Voor de bovenbouw is de beleidsevaluatie steeds fragmentarisch gebleven. Er is behoefte aan een gedragen visie op de organisaties die er deel van uitmaken. Dat voor de bovenbouw een evaluatieagenda nodig is, is dan ook een belangrijke conclusie van de onderzoekers. Hoe zien ze de implementatie concreet?

Hoe kan binnen de digitale transformatie versnippering tegengegaan en weggewerkt worden? De digitalisering neemt recent een hoge vlucht, maar dat gebeurt niet altijd erg gecoördineerd.

Verder concludeert het onderzoek terecht dat er geen ruimte is voor besparingen bij de VRM, die door Europese of Vlaamse beleidskeuzes steeds meer taken krijgt, maar niet meer middelen en mensen. Buitenlandse regulatoren hebben er veel meer, blijkt uit het onderzoek.

Hoe ziet het departement tot slot de evolutie van het werkvolume? Hoelang houden de medewerkers het nog vol? Volgens Katia Segers is het vet al lang van de soep.

2.2. Filip Brusselmans

Filip Brusselmans dankt Leen Driesen en het departement voor de toelichting en het rapport. Het commissielid vindt een brede heroverweging zeer nuttig, ook al kruipt er veel tijd in. Hij betreurt net als Katia Segers dat de studie niet ten volle is kunnen gebeuren vanwege onder meer de tijdsdruk, waardoor de commissie zich voor verschillende aspecten heeft moeten baseren op voorlopige rapporten waarvan de finale versie nog in het verschiet ligt. Ook Filip Brusselmans wil weten of in de finale versies nog grote verschillen zullen opduiken. Het lid vraagt voorts voorbeelden van data van mindere kwaliteit. Wat is de oorzaak? Wordt dat probleem geëvalueerd met het oog op oplossingen?

Naast investeringsnoden blijken er toch minstens ook middelen te zijn die voor heroverweging in aanmerking komen. Van de subsidies met zwakke reglementaire basis gaat het om 3,2 miljoen euro, of bijna 5 procent. Niet alle vet is dus van de soep, oordeelt Filip Brusselmans, er ligt minstens nog een laagje olie op. Dat ook de investeringsnoden, die het Vlaams Belang overigens niet betwist, beter in kaart zijn gebracht, vindt hij een goede zaak.

Tot slot vraagt hij of men van plan is om binnen de structureel gesubsidieerde organisaties de jeugddecreten alsnog te betrekken in de oefening. Het beleidsveld Jeugd ligt Filip Brusselmans na aan het hart.

2.3. Stephanie D'Hose

Ook *Stephanie D'Hose* dankt het departement voor de belangrijke oefening. Het commissielid gaat ervan uit dat de rapporten ook in de toekomst nog bruikbaar zullen blijven. Hopelijk eindigen ze niet zomaar in een lade. In die zin ziet de spreker de heroverweging niet zozeer als een besparing maar als een manier om de sector efficiënter en slagkrachtiger te maken. Stephanie D'Hose pleit voor een opvolgvergadering in de commissie op een later tijdstip.

Vlaanderen blijft veel middelen in infrastructuur pompen, maar het zal voor sommigen nooit genoeg zijn. De spreker wijt dit aan het feit dat de overheid zelf zoveel gebouwen bezit en de kosten ervan moet dragen. Zijn bij het onderzoek de DAB's meegenomen? In hoeverre kan een afstotingspolitiek overwogen worden? Zonder namen te noemen, vindt Stephanie D'Hose het van sommige organisaties vreemd

dat ze nog altijd bij de overheid zitten, terwijl ze niet tot de kerntaken van het Departement CJM lijken te horen.

Wat de versnippering in de digitale transformatie betreft, informeert het commissielid naar de stand van zaken met de integratie van de erfgoeddatabanken, waar ze gezien haar kabinetservaring nog efficiëntiewinsten mogelijk acht.

De splitsing van cultureel en onroerend erfgoed is een oud zeer. Blijft zoiets taboe? Zelf heeft de spreker dit altijd een vreemde indeling gevonden.

Een ander taboe ziet ze met betrekking tot de bundeling van het instrumentarium voor het stimuleren van creatieve en culturele sectoren, met name van Cultuurloket en Flanders DC. Of is dat idee van de tafel?

Naast de inkomsten uit het departement, is het ook belangrijk om een zicht te hebben op de middelen die organisaties van elders ontvangen. Zo cofinanciert Gent veel culturele spelers. Stephanie D'Hose bepleit dat de subsidiedatabank alle soorten inkomsten in beeld brengt, waaronder die vanwege de lokale overheden. Bij sommige organisaties ontbreekt een dergelijke cofinanciering dan weer helemaal. Het is noodzakelijk om daar een duidelijk overzicht van te krijgen.

Waar zijn de lottomiddelen opgenomen in de oefening? Staan ze bij de middelen zonder een solide juridische basis? Ze in de sectorale decreten onderbrengen, kan efficiëntiewinst opleveren. De huidige toewijzing verloopt zonder objectieve basis, constateert de spreker. Ze heeft eenzelfde vraag over de middelen voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, zoals de erfgoedcellen, die ze semistructureel noemt. Waar zijn die ondergebracht in de VBH?

2.4. Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman uit haar waardering voor de zinvolle oefening, ook al heeft die de administratie onder tijdsdruk gezet. De spreker stelt wel welwillendheid vast. Er wordt zelfs gesuggereerd om er verder mee aan de slag te gaan. Is daar al over gesproken met de betrokken ministers? Wat is het perspectief? Zijn er toezeggingen?

De administratie zegt zelf dat de ambtelijke heroverweging niet helemaal losgekoppeld kon worden van bepaalde politieke keuzes. Als voorbeeld geeft Elisabeth Meuleman de aanpak van de versnippering van het internationale cultuurbeleid. De beslissing om Cultuur tot trekker te maken, kan het departement niet alleen nemen en is mogelijk politiek gestuurd. Ook het beleid voor infrastructuur – verkopen en huren, samenwerken met de privésector – heeft ideologische componenten. De eventuele overname van cultuureducatie door Onderwijs is evenzeer politiek. Welke andere voorbeelden zijn er van politieke knopen die nog moeten worden doorgehakt?

Welke conclusies trekt de administratie uit de soms te lage datakwaliteit? Is het realistisch om de hiaten weg te werken binnen het huidige budget?

2.5. Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer stelt vast dat het departement eens te meer een hoog bedrag heeft besteed aan studies. In afwachting van de finale rapporten peilt het lid naar eventuele ambtelijke conclusies die alvast kunnen getrokken worden. Zijn er al quick wins mogelijk, los van de politieke keuzes die zullen moeten gemaakt worden?

2.6. Antwoordenronde

Luc Delrue, secretaris-generaal van het Departement CJM, dankt de commissie voor de appreciatiebetuigingen bij wat hij uitgebreide insteken verkiest te noemen veeleer dan afrondende conclusies. De secretaris-generaal bevestigt de vele drempels waarmee het onderzoek rekening heeft moeten houden. Pas eind april wist het departement welke onderzoeksbureaus konden participeren, gezien de aanbestedingsprocedure. Pas dan kon het departement vragen stellen, opdrachten toewijzen en afspraken maken. Het budget bedroeg 200.000 euro. De zeer krappe deadline van 1 juli is dan nog opgeschoven naar 1 augustus, maar drie maanden is weinig voor een dergelijk fundamenteel onderzoek. Sommige onderzoeksbureaus zijn niet bereid gebleken om binnen dat tijds kader te werken. Het departement vond daardoor bijna geen partners en heeft moeten marchanderen over tijd en prijs. Op de vraag of het departement de correcte prijs heeft betaald, antwoordt de secretaris-generaal door naar die afhankelijkheid te wijzen.

De projectgroep heeft bijgevolg bepaalde onderzoeken ingekrompen en andere verlengd, waardoor sommige onderzoeken pas later klaar zullen zijn. Een voorbeeld van een noodzakelijk onderzoek waarop is ingebonden, is dat naar de territorialiteit van structurele subsidies. Wat moet Vlaanderen zelf subsidiëren en wat moet het lokale of bovenlokale niveau voor zijn rekening nemen? Op termijn moet daar grondig over worden nagedacht, met de nodige beslissingen over budgetverschuivingen tot gevolg. Wegens de kostprijs, het werkvolume en het ontbreken van een externe partner die zoiets in een paar maanden wou onderzoeken, is die oefening uitgesteld.

De opdracht bestond erin om 80 procent van het totale budget van CJM in scope te brengen. Inclusief de VRT bedraagt het totale budget voor die drie beleidsvelden 1 miljard euro. Bijgevolg moest de projectgroep 800 miljoen euro aan mogelijk onderzoeksmateriaal aanduiden. Het grootste pakket, de VRT, is er echter uit gehaald, omdat men de pas afgesloten nieuwe beheersovereenkomst niet opnieuw helemaal in vraag wilde stellen. Daarom is het percentage uiteindelijk berekend op het totaalbudget van het departement zonder de VRT, wat neerkomt op 680 miljoen euro.

Het departement voert ook zo al grondige doelmatigheidsonderzoeken uit, stelt de secretaris-generaal. Voor alle te herziene decreten voert het een dergelijk onderzoek uit. Zo is de herziening van het Cultureelerfgoeddecreet heel grondig gebeurd, met betrokkenheid van alle spelers. Andere oefeningen zijn aan de gang over kwaliteitsstandaarden en over de ondergrens voor kwaliteitsvol functioneren in een context van opeenvolgende besparingen. Luc Delrue vermeldt als voorbeelden de toepassing van het vierogenprincipe bij dossierbeoordeling, het risicomanagement en de herijkingsoefening.

Dit alles sluit niet uit dat de totaliteit van de fiches intern is bepaald en zaken betreft waaraan het departement grondig belang hecht voor de toekomst. Alles doen lukken wordt echter heel moeilijk. De laatste drie jaar alleen al heeft het departement netto 20 procent van zijn personeelsbestand ingeleverd, of 65 koppen. Het valt dan ook zwaar als dit soort oefeningen erbovenop komt, ook al gaat het om het kwaliteitsvol werk dat de medewerkers bijzonder graag voor hun rekening nemen.

Bij zijn aanstelling vijf jaar geleden zag Luc Delrue de oprichting van een afdeling dataverzameling en kennisopbouw als een topprioriteit. Die is er inderdaad gekomen, maar dit heeft een permanente spanning teweeggebracht, aangezien hiervoor mensen van de beleidsuitvoering naar de kennisopbouw en dataontwikkeling zijn verhuisd. Het gaat om een team van twaalf mensen, die als het ware van nul zijn moeten beginnen, aangezien de toen beschikbare gegevens niet het juiste

format hadden voor ontsluiting. Het ging bijvoorbeeld om Excelfiles. Dit heeft een grondige omzetting gevergd. Een klein team werkt nu aan systematische datakwaliteitsverbetering. Het departement sluit ook steeds meer aan op de dataprogramma's van de Vlaamse Regering.

De externe partners zijn gekozen na een aanbesteding van Financiën en Begroting. Wegens het ontberen van traditie op dat vlak hebben velen zich niet voor het onderdeel Cultuur willen kandidaatstellen. Media is niet geselecteerd aangezien het mediabudget bijna helemaal naar de VRT gaat, en de resterende budgetten zeer klein zijn en vooral Europees beleidsmatig werk betreffen. Jeugd is eruit gelaten gezien de context van het moment. Het departement is met name alle jeugddecreeën aan het herzien. De spreker voorziet een nieuw geïntegreerd Jeugddecreeet tegen het voorjaar van 2023. Daarvoor zullen de nodige grondige evaluaties gebeuren. Heel wat jeugdmiddelen betreffen overigens de bovenbouworganisaties en zaten daardoor wel in de scope van de heroverweging.

De versnippering van het internationale cultuurbeleid is ook in Nederland een probleem. Pogingen om alles onder één beleid te krijgen, zijn er moeilijk verlopen. Het Departement CJM heeft gesprekken gevoerd met de andere kernspelers Toerisme, FIT en Buitenlands Beleid. Zij hebben inmiddels een nota opgeleverd met weliswaar bescheiden ambities wegens geen nieuwe middelen. De nota richt zich op meer afstemming en verbinding in de buitenlandse aspecten van cultuurbeleid, en wordt eerstdaags aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Uit internationaal onderzoek blijkt alvast dat andere regio's van de cultuuradministraties het ankerpunt van hun buitenlandse cultuurbeleid hebben gemaakt. Belangrijk is dus de vraag wie dit beleid moet trekken en het principe dat er geen middelen mogen worden verspild. In het verleden zijn er al eens culturele projecten in het buitenland ondersteund zonder enig advies van Cultuur of FIT. Intussen komen die adviezen er wel systematisch. Dergelijk onderzoek brengt de behoefte aan snellere en betere samenwerking aan het licht, constateert Luc Delrue.

Infrastructuur is een complexe aangelegenheid. Het departement heeft 42 sites onder eigen beheer en een honderdtal infrastructurele contexten. Die situatie is historisch gegroeid. Bij de inkanteling van de provincies zijn er nog sites bijgekomen, zoals MuZee in Oostende. Bovendien kunnen heel wat DAB's en eigen instellingen, zoals het M HKA, rekenen op structurele ondersteuning voor hun grote infrastructurele werken, opgevolgd door het Departement CJM in samenwerking met het Facilitair Bedrijf voor de technische aspecten. Om een zo uitgebreid patrimonium uitgerust te houden voor zijn culturele uitdagingen, zijn veel middelen nodig. Met de huidige manier van werken blijft het departement noodgedwongen achter de feiten aanlopen. Niemand vraagt om het beheer over te nemen. De stad Oostende heeft bij de inkanteling van MuZee meteen laten weten dat ze het gebouw wenste over te dragen. In verband met de vraag of er in de toekomst nieuwe beheerscontexten zullen zijn, heeft het departement een aantal oefeningen uitgevoerd, maar die komen altijd uit op politieke keuzes. In afwachting doet het departement zijn best om wat moet gebeuren binnen de beschikbare middelen rond te krijgen.

Wat betreft de structureel gesubsidieerde organisaties was het uitgangspunt de vraag of ze meer eigen inkomsten kunnen genereren, om zo de druk op de subsidies te verlagen. Vergelijkend onderzoek bleef vooralsnog in hoofdzaak beperkt tot de kunsten. Jeugdwerk, sociaal-cultureel volwassenenwerk enzovoort kunnen eventueel in vervolgonderzoek aan bod komen. Het onderzoek leerde dat Vlaanderen het in vergelijking met Nederland redelijk goed doet wat de kunstensector betreft. In de cultureelerfgoedsector scoort de traditie van fondsenwerving en de zoektocht naar extra middelen dan weer minder goed dan in Nederland. De verklaring is dat de kunstensector zeer zelfstandig en op een hoog niveau functioneert, en op dat vlak een traditie heeft uitgebouwd, terwijl de erfgoedsector meer lokaal

verbonden is. De hoeveelheid extra middelen die een organisatie binnenhaalt, blijkt overigens niet af te hangen van haar grootte, zoals men nochtans zou verwachten, maar van het engagement van haar directie.

In de dynamische ruimte was de onderzoeksvraag of projectmiddelen moeten verfondst worden of net terug ingekanteld in de administratie. Er is bijvoorbeeld op zich geen reden om de projectmiddelen voor film in een fonds onder te brengen en die voor andere disciplines niet. De vragen betroffen dus de mogelijkheid om hierin een lijn te trekken, en de kostprijs van de keuzes. Er is een studie aan de gang met onder meer oog voor de sterke Nederlandse verfondsingstraditie. De secretaris-generaal kan er in de huidige fase nog niet veel over zeggen. Het debat daarover is echter onvermijdelijk. Het departement houdt er wel een visie op na. Een vraag is bijvoorbeeld of muziekbeleid zou kunnen worden verfondst. In een volgende legislatuur zal dit debat wel ooit zijn beslag moeten krijgen. De administratie is er niet per se op uit om al die middelen zelf te blijven beheren, maar een verfondsing moet een meerwaarde hebben.

Uit de studie over de versnippering in de bovenbouw is naar voren gekomen dat er behoefte is aan een evaluatieagenda en aan systeemdenken in de plaats van de huidige wildgroei. Intussen blijven er maar nieuwe bovenbouworganisaties bij komen, waarmee het departement dan weer rekening moet houden. Die tendens heeft vele redenen, maar het gevolg is dat niet altijd duidelijk blijft wie wat doet en hoe het moet beoordeeld worden. Wie ontwikkelt bijvoorbeeld de evaluatiemethodiek? Doet het departement zelf aan kennis- en databeleid of staat de bovenbouw daarvoor in? Het feit dat men dat traditioneel steeds van de bovenbouw heeft verwacht, verklaart waarom het departement zo weinig data heeft. Bovenbouworganisaties hebben de neiging om hun kennisopbouw bijzonder sectorspecifiek te houden, met bijna geen vogelperspectief. Andere elementen zijn internationalisering, digitalisering, beheersovereenkomsten, kostenstructuur en doelmatigheid van bovenbouworganisaties. Het departement kan dergelijk grondig onderzoek, dat minstens een jaar duurt, niet aan in de komende periode.

Wat de digitale transformatie betreft, is het departement alle spelers in kaart aan het brengen en met elkaar aan het verbinden. Samen met de minister-president, die ook digitalisering als bevoegdheid heeft, bekijkt het departement hoe het naar een gewenste dataopbouw en -infrastructuur kan gaan voor de hele sector. Binnen enkele maanden zal er meer informatie beschikbaar worden over de transformatie en de prioriteiten, kondigt de secretaris-generaal aan.

Hij beaamt dat de VRM door de internationalisering van de media steeds meer moet doen met evenveel middelen. Dat is niet evident.

Het departement heeft een minimumnota gemaakt met zijn insteek over de verhouding van roerend en onroerend erfgoed, maar zoiets is een politieke beslissing, al verneemt Luc Delrue dat het kabinet van de minister-president een fusie niet ongenegen is. Volgens hem is grondig onderzoek aangewezen, aangezien het juridisch om respectievelijk gemeenschaps- en gewestmateries gaat. De positie van het erfgoed kan er wel sterker uit komen. Op dit moment is de ondersteuning van onroerend erfgoed immers beperkt en is er geen enkele inbreng van het Departement CJM.

Europa verdeelt de culturele en creatieve sectoren in twaalf disciplines die het als cultuur beschouwt. In Vlaanderen zijn ze enigszins uit elkaar getrokken. Een aantal initiatieven ressorteren onder VLAIO, onder andere de organisatie Flanders DC. Nu deze laatste zich moet herpositioneren en minder middelen krijgt, is het moment misschien interessant voor het departement om dat aspect met een CCS-bril te benaderen. Cultuurloket doet al delen van dat werk maar gaat er bij gebrek aan middelen niet voluit voor. Het zou interessant zijn voor de brede culturele sector

mochten design en architectuur een plaats krijgen in Cultuurloket, als voorbeeld van verzakelijking en van inspiratie voor de klassieke culturele sector vanuit de meer commerciële sector. Dat zou beide ten goede komen, maar het initiatiefrecht ligt bij VLAIO.

Aan Stephanie D'Hose antwoordt Luc Delrue dat het departement een grote fan is van de subsidiedatabank, waartoe het een drietal jaar geleden zelf de aanzet heeft gegeven en die het nu uitvoert. Het is goed om te weten hoe de subsidiestructuur van organisaties in elkaar zit.

De lottomiddelen zitten bij de zwak gereguleerde basis. Ze zijn redelijk beperkt: 500.000 euro.

Elke startende minister wil snel middelen kunnen inzetten voor beleid en eigen accenten. Daarvoor heeft het departement begrip, maar het veronderstelt een zekere vrijheid in de middeleninzet, terwijl 85 procent van de middelen in het departement vast voorbestemd is. Elke beleidskeuze van een nieuwe minister maakt daardoor een heel decretaal proces noodzakelijk. De zwak gereguleerde subsidies zijn vanuit die optiek gegroeid. Het voorstel dat uit de VBH is gekomen, is om een stuk daarvan af te bouwen. Ongeveer 3 miljoen euro biedt weinig perspectief. Dergelijke middelen zijn vaak eenmalig toegekend maar niet-uitdovend, waardoor de begunstigde er voor eeuwig op blijft rekenen. Luc Delrue pleit voor een juridisch onderbouwd systeem om dergelijke middelen toe te kennen, maar dan duidelijker gemotiveerd dan nu gebeurt, en met een uitdovend karakter waardoor de middelen achteraf weer vrijkomen voor beleidskeuzes.

Op de vraag of er nog aspecten zijn die een politieke keuze vergen, antwoordt Luc Delrue dat de vraag om er een puur administratieve oefening van te maken, eigenlijk onmogelijk was. De administratie kan immers alleen voorstellen doen, geen beslissingen nemen. Toch werd haar gevraagd om besparingsvoorstellen van 5, 10 en 15 procent te doen, waarvan ze beseftte dat die naar buiten zouden komen. Als het politiek niet afgedekt is, mag men zoiets eigenlijk niet vragen aan een administratie, oordeelt de secretaris-generaal. Ze hoort immers een evenwichtige verhouding te hebben met het werkveld. Het is dan ook niet aan haar om dergelijke keuzes te maken. Een en ander heeft tot een patstelling geleid, die de oefening voor een stuk tot mislukking gedoemd heeft. Een gevolg is dat het departement ook zeer weinig voorstellen tot besparing heeft geformuleerd. Het heeft geen sectoren voorbarig op stang willen jagen.

Het departement heeft absoluut onvoldoende mensen om alle vervolgonderzoeken die op de fiches genoemd worden, zelf uit te voeren. Het vervolgonderzoek over de bovenbouw bijvoorbeeld is zeker nodig, maar vergt dan ook middelen. Met de digitalisering is het departement zelf al bezig. Financiën en Begroting vraagt nu ook een oefening over territorialiteit. Als die inderdaad zou worden doorgedreven, hoopt Luc Delrue dat het serieus gebeurt en met veel overleg op politiek niveau, en geen vrijblijvende denkoefening wordt over wat de departementen zouden kunnen doorduwen naar de lokale overheid.

Als ambtelijke conclusie vermeldt Luc Delrue het streven naar het sterker en beter inzetten van mensen en middelen, maar tegelijk wijst hij erop dat de permanente druk op de procesmatige benadering een niet-geringe impact heeft op de medewerkers. Die hebben immers aanvankelijk gekozen om voor specifieke sectoren te werken. In het Kunstendecreet dat eraan komt, zal naar schatting 50 procent meer dossiers ingediend worden, die op een goede manier moeten beoordeeld worden door 360 jury- en commissieleden. Het gaat hier om een vraag om tientallen miljoenen euro extra.

Philippe Muyters merkt op dat de secretaris-generaal van de vragen over de VBH begint af te wijken, en namens de administratie de wenselijkheid daarvan aan het beoordelen is. Dat is een politieke afweging.

Commissievoorzitter *Elisabeth Meuleman* constateert dat Luc Delrue de vele vragen uit de commissie grondig heeft proberen te beantwoorden. Mogelijk balanceren zijn laatste overwegingen op de rand van politieke beslissingen en moeten vragen daarover dan beter aan de betrokken ministers worden gesteld, besluit de commissievoorzitter.

II. Sport

1. Toelichting

Paul Rowe, algemeen directeur van Sport Vlaanderen, laat weten dat zijn organisatie de VBH als een zinvolle oefening heeft opgevat. Net als voor arme mensen, is de vraag hoe de centen het best worden uitgegeven steeds aan de orde van de dag. Sport Vlaanderen heeft de VBH tevens opgevat als een beleidsevaluatie met een langetermijnperspectief, zoals ook de opdracht was. Het is geen loutere besparingsoefening.

Het uitgangspunt van Sport Vlaanderen bestond erin om al zijn middelen te heroverwegen. Op pagina 4 van zijn presentatie (bijlage 2) toont Paul Rowe een schematisch overzicht met links naar het ondernemingsplan en de begroting. Finaal heeft een en ander geresulteerd in 25 grondig onderbouwde fiches, waarin de begroting van Sport Vlaanderen voor 100 procent vervat zit. Als voorbeeld toont de spreker de naar best vermogen gedocumenteerde en becijferde fiches voor topsport.

De apparaatskredieten bevonden zich in principe buiten de VBH-scope. Maar in de typische doeadministratie Sport Vlaanderen verricht het eigen personeel nog veel uitvoerend werk, waardoor bijvoorbeeld ook de ICT-kredieten een functioneel karakter hebben. Ze dienen niet in de eerste plaats om de administratie zelf draaiende te houden maar worden ingezet om zaken te ontwikkelen voor de burger.

Net als Luc Delrue noemt Paul Rowe het tijdsbestek kort. Maar Sport Vlaanderen had wel beschikking over heel veel eigen data. De administratie telt in haar rangen heel wat 'freaks', 'sportkotters' die zich almaar meer als ICT'ers manifesteren. Onderzoek dat Sport Vlaanderen moet uitbesteden, komt er vaak op neer dat het zijn data ter beschikking stelt aan externe onderzoekers die dan na veel zoek- en denkwerk uiteindelijk net zoveel weten als Sport Vlaanderen, dat daarvoor dan de factuur te betalen heeft. Voor de VBH heeft de organisatie beslist om af te zien van een dergelijke werkwijze en gezien het korte tijdsbestek de eigen data zelf te analyseren. Het heeft de oefening een grondige onderbouw opgeleverd, oordeelt Paul Rowe.

Op pagina 6 van zijn presentatie toont de spreker de al gekende zeven minimale vragen. Sport Vlaanderen heeft ze in alle 25 fiches plichtgetrouw beantwoord met een mix van evidencebased en experiencebased bevindingen. Maar het heeft ook meer gedaan. Extern medewerker en gewezen VUB-rector en kabinetschef-Sport Paul De Knop, zelf een groot sportfreak, heeft voorgesteld om alle uitgavenposten van Sport onder een van de zeven rubrieken onder te brengen die Paul Rowe als volgende slide presenteert.

Het gaat om:

- zuivere besparing;
- middelen die moeten verschuiven binnen Sport Vlaanderen;
- middelen die een politiek akkoord op Vlaams niveau behoeven wegens de betrokkenheid van verschillende belendende beleidsdomeinen, zoals Onderwijs of Gezondheid;
- middelen die politieke onderhandelingen met andere beleidsniveaus veronderstellen, bijvoorbeeld met de federale of Europese overheid;
- werking waarvoor Sport Vlaanderen absoluut extra middelen nodig heeft om deze nog te kunnen waarmaken;
- middelen die geen wijzigingen mogelijk maken of nodig hebben;
- middelen die nog een specifieke spending review behoeven.

Zonder een politiek statement te willen maken, stelt Paul Rowe dat Sport Vlaanderen niet achter nieuwe besparingen in het Vlaamse sport- en beweegbeleid staat. Evenmin komen besparingen als conclusie uit het onderzoek naar voren, ondanks krantenkoppen waaraan Paul Rowe zich bijzonder heeft geërgerd. Ze suggereren dat Sport Vlaanderen een hoop overbodige subsidies uitkeert, wat hij stellig ontkent en wat ook niet in het rapport staat.

De algemeen directeur wil in de commissie drie standpunten naar voren schuiven. Ten eerste is besparen op sport en bewegen op termijn ook besparen op welzijn. Sport en bewegen zijn de voornaamste hefboomen van een bevolkingsbreed preventief welzijnsbeleid. Mensen doen bewegen is besparen op gezondheidszorg. De coronacrisis was overigens niet de eerste pandemie in de sport. De veralgemeende introductie sinds de jaren 60 van achtereenvolgens televisies, pc's, spelconsoles en smartphones doet de mensen en zeker de jeugd almaar minder bewegen. COVID-19 heeft echter aangetoond dat de meest getroffen groep net komt uit mensen die het meeste baat zouden hebben bij fysieke activiteit, ongeacht de leeftijd: mensen met overgewicht, ondermaatse fitheid, een sedentaire levensstijl, ongezonde voedingsgewoonten en een rookverslaving. Precies die mensen, die nu aan corona sterven, wil Sport Vlaanderen aan het sporten krijgen. Paul Rowe stelt vast dat in de commissie gelukkig heel weinig mensen in die categorie vallen. Overigens is overgewicht geen probleem zolang men maar genoeg beweegt, stelt hij Kris Van Dijk gerust.

De Vlaamse budgetten voor sport- en beweegbeleid bedragen 0,38 procent. Ondanks groei-inspanningen in de vorige en huidige regeerperiode, werden de bijkomende kredieten vooral ingezet voor topsport en infrastructuur, die uiteraard ook heel belangrijk zijn. Voor een gezonde snoei ziet de spreker vandaag echter geen enkele marge meer.

Tot slot maakt de algemeen directeur duidelijk dat er geen enkele afstemming is geweest van de VBH-oefening met de politiek, zoals ook steeds de bedoeling was. Het kabinet van minister Weyts heeft geen enkele interferentie gedaan. Evenmin was er enige afstemming met het sportmiddenveld en -ecosysteem. Vandaar ook dat bepaalde krantenkoppen Paul Rowe hebben geïrriteerd. Ze hebben onterecht geleid tot bezorgde telefoons van mensen die zich geïrriteerd voelden en voor een afschaffing hebben gevreesd, zoals de Vlaamse Wielerploeg.

De oefening wordt gedragen door het hele managementcomité van Sport Vlaanderen. Het hele middenkader heeft er zich met man en macht voor ingezet. Paul Rowe toont op pagina 9 van zijn presentatie de lijst van alle interne en externe actoren die aan de oefening hebben meegewerkt.

Op een taartdiagram toont de spreker nog eens hoe dun het sportaandeel van de Vlaamse begroting wel is. Het reële belang van een sportbeleid raamt hij tien keer zo hoog.

Uit het hoofdstuk over sportpromotie in het rapport vermeldt Paul Rowe dat Denemarken ongeveer tien jaar geleden het licht heeft gezien met betrekking tot de rol van het onderwijs. Ook Vlaanderen voert intussen een dergelijk beleid. Over Denemarken citeert hij: "Er is beslist om sport en beweging van een stabiele, relatief perifere positie in het schoolcurriculum, op te tillen naar een sleutelelement in de ontwikkeling van de gezondheid en het welzijn van kinderen en jongeren." Dat doet Vlaanderen vandaag dus ook. Het komt erop aan de kinderen regelmatig te laten bewegen. Paul Rowe droomt ervan dat dit principe in Vlaanderen de volgende vertaling zou krijgen: "Er is beslist om sport en beweging van een stabiele, maar relatief perifere positie in het Vlaamse beleid/begroting op te tillen naar een sleutelelement in de ontwikkeling van de gezondheid en het welzijn van alle inwoners van Vlaanderen."

Vervolgens toont de algemeen directeur een taartdiagram met de conclusies, op pagina 11 van zijn presentatie. De kleurencodes stemmen overeen met de zeven al eerder besproken opties. Het onderdeel subsidiëring beslaat 22 procent van de middelen. Daarvoor acht Sport Vlaanderen een afstemming met het Vlaamse en het federale niveau wenselijk, onder meer over het btw-aspect. Er zijn ook uitdovende subsidies, die Sport Vlaanderen het liefst intern zou zien opschuiven naar andere noden in zijn organisatie. Op de middelen voor lokaal sportbeleid in de VGC en Vlaamse Rand valt niet te besparen. Besparen op Sportimonium vergt een politiek standpunt, waarvoor er ook plannen zijn. Bepaalde subsidies gebeuren nominatim buiten het decretale kader en komen voor een herbekijken in aanmerking.

Het volgende blok behelst infrastructuur en bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste gaat het om alle aspecten van de uitvoering van het Globaal Sportinfrastructuurplan Vlaanderen. Die middelen stromen naar lokale en bovenlokale overheden voor infrastructuurwerken. Of daarop wordt bespaard, is zonder meer een politieke zaak. Meer besparen betekent minder infrastructuur, en omgekeerd.

Het volgende blok behelst de exploitatie van de centra van Sport Vlaanderen. Het beleid betreffende de centres of excellence bestaat erin waar mogelijk te snoeien en eventueel bepaalde centra af te stoten, zonder dat dit de sportparticipatie zou schaden. Middelen die daaruit zouden vrijkomen, kan Sport Vlaanderen dan elders inzetten. Maar ook buiten de VBH was die oefening al aan de gang.

Wat topsport betreft, doet Vlaanderen het tegenwoordig allesbehalve slecht. Vlaanderen heeft er de voorbije jaren flink in geïnvesteerd. Het resultaat is dat we ons niet meer hoeven te schamen, maar een toonaangevend topsportland zijn we nog niet, oordeelt Paul Rowe.

Twee historisch elders ontstane buitenbeentjes van het topsportbeleid zijn uiteindelijk bij Sport Vlaanderen ingekanteld. Wat de Vlaamse Wielerploeg betreft, zal Sport Vlaanderen een hertekening van het landschap moeten bestuderen om alle Vlaamse wielerinitiatieven bij één actor of conglomeraat te bundelen met het oog op een gestroomlijnd beleid. Het tweede buitenbeentje betreft de niet-olympische sporten. In theorie is het mogelijk om een klein beetje weg te snoeien uit het budget voor olympische sporten, maar meer dan peanuts zal het dan niet zijn.

Het gezamenlijke project BeGold heeft het nadeel dat het steeds als een BOIC-project wordt gezien. Nochtans investeert Vlaanderen er evenveel in. Het voordeel is dan weer dat het project noopt tot samenwerking over de taalgrens, en dus gelegenheid biedt om de motor Vlaanderen aan de Franstalige tegenhangers te demonstreren, in de hoop dat die meewillen. Paul Rowe blijft achter het project staan, op voorwaarde dat het duidelijker het Vlaamse label zou krijgen dat het verdient.

In het sportpromotiebeleid hebben de externe evenementen een rol. Daarvoor acht Paul Rowe een spending review aangewezen. Die zou moeten uitwijzen hoe de investeringen het beste maatschappelijke effect kunnen bereiken, veeleer dan alleen de visibiliteit die ze de Vlaamse overheid overigens absoluut wel opleveren. Het logo van Sport Vlaanderen komt vooral op tv als er crossen worden georganiseerd. Bij de Olympische Spelen mag het logo zelfs niet worden getoond, deelt de spreker mee.

Voor het onderdeel sportpromotie en uitleendiensten kunnen bepaalde optimalisaties onderzocht worden, maar veel middelen zal die oefening niet opleveren. Op de Follo's valt evenmin veel te besparen. Het programma behelst de halftijdse inzet van gedetacheerde sportleerkrachten. Vlaanderen doet op dat vlak maar een tiende van Nederland.

De Vlaamse Trainersschool vertegenwoordigt in de Vlaamse begroting een heel klein aandeel. Door de coronacrisis hebben kinderen noodgedwongen een tijd geen sporttraining meer kunnen volgen. Bij hun terugkeer is er een opvallend verschil tussen de sporttakken waarin de trainers heel goed zijn opgeleid, en die waarin dit minder het geval is. Goed opgeleide trainers krijgen de kinderen goed op gang en vermijden daarin met preventieve oefeningen en de juiste belasting dat ze geblesseerd raken. Sporttakken met weinig opleidingscultuur blijken nu vooral de kinesiasten rijker te maken, ten koste van het RIZIV. De middelen die de overheid op die manier noodgedwongen aan sportblessurebehandeling besteedt, zou ze veel beter kunnen investeren in preventie, dus in goede trainersopleidingen. De VTS zit echter op haar tandvlees. Een race to the bottom is absoluut uit den boze, om te voorkomen dat de spreekwoordelijke onopgeleide 'bakkers en beenhouwers' de kinderen recht naar blessures trainen, zeker in dergelijke periodes. Ook dat kan Sport Vlaanderen met interne verschuivingen bewerkstelligen.

Tot slot gaat Paul Rowe in de op de apparaatskredieten, met onder meer de lonen van Sport Vlaanderen, waarop recurrente besparingen van toepassing zijn. De algemeen directeur hoopt dat die besparingen ongeveer hun eindpunt hebben bereikt. Ondanks het feit dat Sport Vlaanderen als een erg sexy werkgever te boek staat, is het absentisme er al voor de coronacrisis met 50 procent gestegen, blijkt uit statistieken van de Vlaamse overheid. Hetzelfde geldt voor de hele Vlaamse overheid, die het absentisme onder haar personeel van 5 procent naar een angstigende 7,5 procent heeft zien stijgen. Bevragingen bij het eigen personeel van Sport Vlaanderen hebben uitgewezen dat de mensen het niet meer aankunnen. Ze lijden daarbij onder de stempel dat ze geldverslindende luiertjes zouden zijn, en haken af. Die evolutie naar minder personeel moet men een halt toeroepen, of de opdracht verkleinen. Anders eindigt men met 15 procent absentisme en moeten steeds dezelfde mensen nog meer in de bres springen.

Wat het ICT-aspect van de apparaatskredieten betreft, is Sport Vlaanderen absoluut vragende partij voor extra middelen, gezien de digitale samenleving. Sport Vlaanderen heeft hiervoor een toekomsttraject doorlopen met Living Tomorrow. Het heeft de jongste vijf jaar 200.000 euro uitgetrokken als voorbereiding om digitaal proof te worden. Dertien digitale verhalen liggen klaar voor uitrol, maar die veronderstelt een hogere middeleninzet. Al die verhalen dienen de sector, dus niet het eigen apparaat van Sport Vlaanderen.

Op de 1,8 procent van zijn middelen die voor het kenniscentrum KICS is bestemd, acht Sport Vlaanderen geen besparingen mogelijk.

Ten slotte is er een discussie geweest om NADO Vlaanderen weg te halen bij Sport Vlaanderen en onder te brengen bij Handhaving. Dat is echter een politieke discussie waarop de spreker niet verder wil ingaan.

Als slotconclusie toont hij de tabel op pagina 12 van zijn presentatie, die overigens niet in het rapport zelf is opgenomen. Op basis daarvan zou men kunnen beslissen om hier 7 procent van het totaal weg te halen en daar 2 procent, om zo 9 procent op de begroting van Sport Vlaanderen te besparen. Rekenkundig is zoiets heel gemakkelijk. Een kaart hertekenen is gemakkelijker dan een landschap herschikken. In de praktijk is een dergelijke operatie echter onzin. Paul Rowe vreest dat dergelijke simulaties hebben geleid tot bepaalde conclusies, die dan de pers hebben gehaald. Geen van de vermelde uitgaven zijn echter overbodig of strekken tot besparingsvoorstellen vanwege Sport Vlaanderen, stelt de spreker formeel.

Tot slot wil Paul Rowe nog een kanttekening maken bij de VBH. Hij krijgt voortdurend te horen dat er samenwerking nodig is tussen het politieke en het ambtelijke niveau. Julie Bijmens heeft onlangs een goede oefening geleid, met de leidende ambtenaren aanwezig in de digitale sessies.

Zijn ervaring met topsport heeft Paul Rowe geleerd dat de rechtstreekse lijn tussen het IOC in Lausanne en de sportbonden en -federaties in België en Vlaanderen ontbreekt. Hetzelfde geldt eigenlijk voor het kwadrant met bovenaan de ministers en kabinetten van Vlaamse Regering. Die beschikken over een rechtstreekse link. Onderaan staat de holding van de Vlaamse overheid, met bepaalde horizontale bevoegdheden, zoals Financiën en Erfgoed. In dat ambtelijke niveau horen ook entiteiten als Sport Vlaanderen thuis.

De VBH-oefening heeft niet de normale weg gevolgd. De gebruikelijke beleids- en begrotingsoefening stroomt van de ministers over de kabinetten naar de administraties, en omgekeerd terug. De holding staat in voor de uitvoerende kant van de zaak. De spreker toont op pagina 13 van zijn presentatie een cartoon van een hachelijk spagaat. Soms leek het wel op rijden met een 2cv op een rotonde die in beide richtingen gaat, schetst Paul Rowe de situatie waarin Sport Vlaanderen de oefening heeft moeten doen. Politiek niet-gedekte voorstellen kan een ambtenaar zich absoluut niet veroorloven, besluit hij.

2. Bespreking

2.1. Philippe Muyters

Philippe Muyters dankt Paul Rowe voor de goede toelichting en het interessante rapport van 159 bladzijden. Daarin stonden ook interessante analyses die vandaag de presentatie niet hebben gehaald. Zo zijn er de afgelopen vijf jaar vijf federaties bij gekomen, waardoor de andere het met in totaal 800.000 euro minder steun moeten stellen. Op zich zijn nieuwe federaties altijd welkom aangezien ze de filosofie van het Vlaamse sportbeleid helpen uitdragen.

De presentatie geeft heel goed weer hoe het nooit de bedoeling is geweest om te besparen op sportbeleid. Helaas is het in de pers anders weergegeven. Hier en daar geeft het rapport wel eerlijk aan dat er een – politieke – keuze mogelijk is om middelen te schrappen, maar dan ook de bijhorende werking.

De BBT Financiën en Begroting kondigt net als het voorliggende rapport en het Vlaamse regeerakkoord een onderzoek naar de btw-optimalisatie aan. Zal er een automatisme komen? Wat is de stand van zaken?

Een heel goed voorbeeld van de subsidiëring van experimenteel sportbeleid is de samenwerking met imec. In het rapport oppert Sport Vlaanderen dat meer pps te overwegen is. Zijn daarvoor politieke keuzes nodig, of kan Vlaanderen dit autonoom beslissen? In dat laatste geval roept Philippe Muyters op om er meteen voor te gaan. Mocht de politiek wel aan zet zijn, dan verneemt het commissielid dat graag.

In verband met het dopingbeleid bevat het rapport de suggestie om het BOIC mee te laten financieren wanneer bijvoorbeeld sporters worden betrapt. Ook ten aanzien van federaties is die opstelling denkbaar. Het zou hen dwingen om meer aandacht te schenken aan dopingbeleid.

2.2. Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman dankt de algemeen directeur voor het erg volledige en bevattelijke rapport en de dito toelichting.

2.3. Antwoordenronde

Paul Rowe had de vragen verwacht. Hij bevestigt dat de studie van Ernst & Young over de btw-optimalisatie is opgeleverd, net als de studie van Deloitte over de personeelsoptimalisatie. Beide studies bezorgen Sport Vlaanderen kopzorgen.

Wat de eerste studie betreft, zal Sport Vlaanderen vooral moeten bestuderen of het sop de kool wel waard is. De complexiteit van een gemengd btw-statuuut voor Sport Vlaanderen is zo groot dat het dan al zijn interne processen eraan zou moeten aanpassen. Dus moet het onderzoeken of het uiteindelijk niet meer middelen in dat proces dreigt te investeren dan het eruit kan halen. Bij aanvang klonk de oefening heel veelbelovend. Afdelingshoofd Diederik Van Briel heeft op dat vlak een heel gedegen ervaring meegebracht uit de privésector, maar zit voor dit dossier met de handen in het haar.

Philippe Muyters suggereert om te onderzoeken of er dan vereenvoudigingen mogelijk zijn die het wel interessant zouden maken.

Paul Rowe gaat dan in op het rapport betreffende de personeelsoptimalisatie in de centra van Sport Vlaanderen. Wat de organisatie overwoog, was het oprichten van pools: mobiele ploegen die efficiënt inzetbaar zouden zijn voor verschillende opdrachten. Bij een eerste toelichting van de besluiten, liet Deloitte weten dat Sport Vlaanderen in eerste instantie veertig personeelsleden moet aanwerven om zijn dienstenpakket te handhaven. Zoiets betekent voor Paul Rowe game over, aangezien Sport Vlaanderen de jongste twintig jaar net veertig personeelsleden heeft afgestoten. Administrateur-generaal Philippe Paquay en Paul Rowe zelf waren in eerste instantie ontgoocheld omdat deze streeftocht naar een efficiëntere personeelsinzet niet de verhoopte conclusies en quick wins heeft opgeleverd. Ze hebben de explosieve conclusies nog niet aan de vakbonden gecommuniceerd. Paul Rowe voegt voor alle duidelijkheid toe dat de studie nooit besteld was om een behoefte aan meer personeel aan te tonen.

De vraag over pps zal de spreker meenemen naar de interne debriefing. Sport Vlaanderen heeft in zijn topsportbeleid mooie resultaten geoogst met een pps-project met betrekking tot verkoelende kledij. Zowel de industrie als VLAIO hebben bijgedragen. Brecht De Vos toont zich een expert in dergelijke zaken.

Wat NADO Vlaanderen betreft, wijst Paul Rowe op de Chinese walls. Dat deel van het rapport is dan ook van de hand van directeur Marc Van der Beken van NADO, hoewel Paul Rowe als eindredacteur wel de vermelde mogelijkheid met betrekking tot het BOIC heeft ingefluisterd. Hij beseft wel dat men het BOIC vragen kan stellen, maar heel weinig kan opleggen. Minister Weyts zou hiervoor wel een bindende samenwerkingsovereenkomst kunnen aangaan, maar dan is het de vraag of een dergelijke overeenkomst aan het sportbeleid gekoppeld mag zijn, of apart moet. Hoe dan ook is Sport Vlaanderen het principe dat de vervuiler betaalt, zeer geneegen, zowel bij doping als bij grensoverschrijdend gedrag.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Filip BRUSSELMANS
Kris VAN DIJCK,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BOIC	Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité
CCS	culturele en creatieve sectoren
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
DAB	dienst met afzonderlijk beheer
DC	District of Creativity
FIT	Flanders Investment & Trade (= Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
Follo	flexibele opdracht van de leerkracht lichamelijke opvoeding
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
IOC	Internationaal Olympisch Comité
ISE	inhoudelijk structuurelement
KICS	Kennis- en Informatiecentrum Sport
M HKA	Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen
NADO	Nationale Antidopingorganisatie Vlaanderen
pps	publiek-private samenwerking
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
SCW	sociaal-cultureel werk
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VBH	Vlaamse Brede Heroverweging
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VRM	Vlaamse Regulator voor de Media
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VTS	Vlaamse Trainersschool
VUB	Vrije Universiteit Brussel